

2021

FINANSIJSKA PISMENOST

Centralna banka Republike Kosova
i Grupacija Svetske banke
uz podršku
Vlade Švajcarske

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

Ovu brošuru izradile su Centralna banka Republike Kosova i Grupa za razvoj platnih sistema (*Payment Systems Development Group-PSDG*) koja funkcioniše u okviru jedinice Globalne prakse u oblasti finansija, konkurentnosti i inovacija Grupacije Svetske banke (*Finance, Competitiveness and Innovation Global Practice of The World Bank Group*).

Švajcarski Državni sekretarijat za ekonomske poslove (*SECO*) finansirao je ovu brošuru u okviru Programa za plaćanja i doznake (*Remittances and Payments Program*).

www.remittanceprices.worldbank.org

Centralna banka Republike Kosova

adresa: Rr. Garibaldi 33,
Priština, Kosovo

www.bqk-kos.org

e-mail: info@bqk-kos.org

tel: +383 38 222 055

fax: +383 38 243 763

Grupacija Svetske banke

1818 H Street NW
20433 Vašington, Okrug Kolumbija, SAD

www.worldbank.org

paymentsystems@worldbank.org

kontakt telefon: +1 202 473-1000

Fotografija sa naslovnice: Spenser Montero

© Grupacija Svetske banke, 2021

ŠTA JE FINANSIJSKA PISMENOST I ZAŠTO JE TOLIKO VAŽNA?

Finansijska pismenost je **skup znanja, veština, stavova i navika** koji su neophodni za donošenje dobrih finansijskih odluka.¹

Praktično, finansijska pismenost podrazumeva da osoba ima osnovna znanja i da može da razume osnovne finansijske pojmove, karakteristike finansijskih usluga i proizvoda, kao i da ima pozitivan stav i zdrave navike u vezi sa upravljanjem ličnim finansijama, štednjom, investicijama, itd.

U kontekstu odgovornog upravljanja ličnim finansijama, finansijska pismenost je izuzetno važna. Prihodi, rashodi, praćenje troškova, ugovori, brzina, troškovi, kamatne stope i bezbednost su osnovni faktori koje treba uzeti u obzir prilikom korišćenja finansijskih proizvoda i usluga i kada se odgovorno upravlja finansijama. Informisane odluke možete doneti samo ako možete da razumete karakteristike finansijskih proizvoda i usluga.

¹ Međunarodna mreža za finansijsko obrazovanje Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD INFE) definiše finansijsku pismenost kao „kombinaciju svesti, znanja, veština, stavova i navika neophodnih za donošenje dobrih finansijskih odluka i, u konačnici, postizanje individualnog finansijskog blagostanja.“, <https://www.oecd.org/finance/financial-education/49319977.pdf>

NAJČEŠĆI FINANSIJSKI IZAZOVI SA KOJIMA SE SUSREĆEMO SVAKODNEVNO

Bez obzira na izazov, finansijska pismenost zahteva:
Analizu vlastitih potreba
Dobru informisanost,
Razumevanje mogućnosti
Donošenje promišljenih odluka

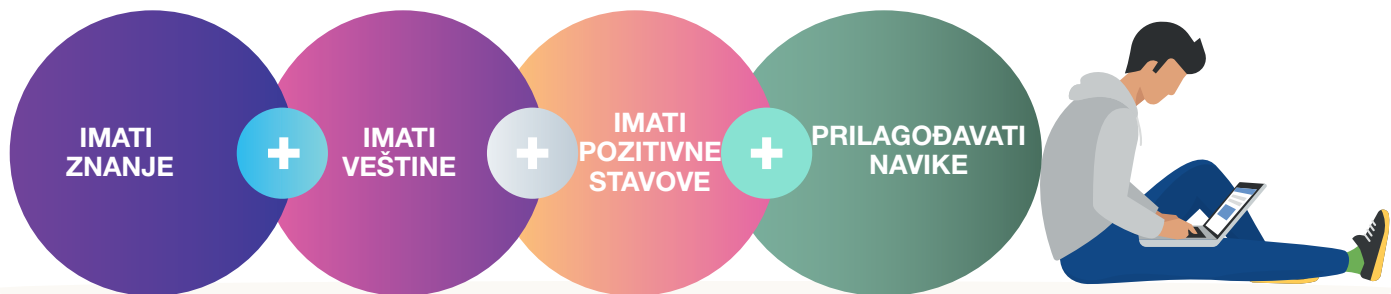
NAJČEŠĆI FINANSIJSKI IZAZOVI SA KOJIMA SE SUSREĆEMO SVAKODNEVNO

Kada nismo dovoljno finansijski pismeni onda:

- Ne istražujemo dovoljno opcije i ponude na tržištu
- Ne shvatamo obim naših prava i obaveza
- Plaćamo skuplje finansijske usluge i proizvode
- Preferiramo neregulisane kanale za slanje i prijem novca
- Odluke donosimo isključivo po principu poznanstva ili srodstva sa nekim ko je zaposlen u banci ili drugoj finansijskoj instituciji
- Imamo predrasude, strahove i ne koristimo moderne tehnologije.

BITI FINANSIJSKI PISMEN ZNAČI:

Steknite znanje:

Tražite informacije i edukujte se na različite načine, npr. putem obrazovne platforme CBK www.edukimifinanciar.org i drugih pouzdanih veb stranica, ili tako što ćete se raspitivati kod pružalaca finansijskih usluga ili prisustvovati programima finansijske edukacije ili javnim prezentacijama.

Izgradite veštine:

IUnapredite svoje veštine upravljanja novcem koristeći specijalizovane alatke kao što su mobilne aplikacije, onlajn kalkulatori ili jednostavno pratite svoje lične finansijske tako što ćete beležiti prihode i rashode i kreirati kratkoročne i dugoročne finansijske ciljeve.

Zadržite pozitivan stav:

Budite proaktivan korisnik usluga, istražujte tržište, postavljajte pitanja i potražite odgovore.

Prilagodite svoje navike:

Vođenjem evidencije o vašim prihodima i rashodima i analizom vaših navika i finansijskog ponašanja, možete proceniti da li ste finansijski odgovorni i šta treba da menjate.

PREDNOSTI FINANSIJSKE PISMENOSTI

KORISNIK

- Donosi ispravne odluke u skladu sa svojim ekonomskim interesima
- Planira i analizira, umanjujući potencijalne finansijske rizike
- Daje prednost regulisanim kanalima i modernim tehnologijama
- Pregovara sa finansijskim institucijama

FINANSIJSKE INSTITUCIJE

- Prilagođavaju se brže potrebama korisnika finansijskih usluga
- Rade transparentnije i odgovornije
- Pregovaraju sa korisnicima usluga i proizvoda
- Nude inovativne i moderne usluge, koje su po pravilu jeftinije od tradicionalnih usluga

DRUŠTVO

- Veća stopa finansijske uključenosti, posebno mladih i žena
- Niska zastupljenost neregulisanog tržišta, posebno u kontekstu novčanih doznaka
- Veća finansijska stabilnost društva i države
- Manja nezaposlenost i siromaštvo

ZNAČAJ FINANSIJSKE PISMENOSTI U KONTEKSTU ODGOVORNOG UPRAVLJANJA LIČNIM FINANSIJAMA

- Edukujte se i naučite komercijalnu finansijsku terminologiju;
- Finansijske institucije imaju različite ponude;
- Tražite i uporedite informacije o finansijskim proizvodima i uslugama iz više izvora;
- Analizirajte opcije i potražite informacije pre donošenja odluka;
- Kada pristupate finansijskim proizvodima i uslugama, klijent je često i pregovarač, pa pregovarajte;
- Naknade, plan isplate, namena, planiranje prihoda i rashoda, ugovori, brzina i bezbednost su važni faktori;
- Prilagodite svoje finansijske navike shodno analizi vođene evidencije;
- Moderne tehnologije otvaraju nove mogućnosti, ali predstavljaju i nove rizike;
- Zakoni štite korisnike usluga.

ŠTA TREBA DA ZNATE

Zemlje sa visokim nivoom finansijske pismenosti imaju ove karakteristike:

1. Finansijski su stabilnije i bogatije;
2. Imaju nisku stopu inflacije i stabilne valute;
3. Imaju dinamičnija i modernija finansijska tržišta;
4. Finansijska neizvesnost i anksioznost su manje prisutni među pojedincima.

BANKA QENDRORE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS
CENTRALNA BANKA REPUBLIKE KOSOVA
CENTRAL BANK OF THE REPUBLIC OF KOSOVO

**Centralna banka
Republike Kosova**

adresa: Rr. Garibaldi 33,
Priština, Kosovo

www.bqk-kos.org

e-mail: info@bqk-kos.org

tel: +383 38 222 055

fax: +383 38 243 763

THE WORLD BANK

IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

Grupacija Svetske banke

1818 H Street NW

20433 Vašington, Okrug Kolumbija, SAD

www.worldbank.org

paymentsystems@worldbank.org

kontakt telefon: +1 202 473-1000